

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสงขลา

ประวัติความเป็นมา

สงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่างมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีชุมชนโบราณและเมืองเก่าแก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง ศิลปพื้นบ้าน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสงขลา เพิ่งปรากฏเป็นครั้งแรกในบันทึกของพ่อค้าและนักเดินเรือชาวอาหรับ - เปอร์เซีย ระหว่างปี พ.ศ. ๑๙๙๓ - ๒๐๙๓ ในนามของเมืองซิงกูร์ หรือซิงกอร่า แต่ในหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม ของนายกิโยลาส แซร์แวงส เรียกชื่อเมืองสงขลาว่า “เมืองสิงขร” จึงมีการสันนิษฐานว่า คำว่า สงขลา เพี้ยนมาจากชื่อ “สิงหลา” (สิง-หะ-ลา) หรือสิงขร

เหตุผลที่สงขลามีชื่อว่า สิงหลา แปลว่าเมืองสิงห์ โดยได้ชื่อนี้มาจากพ่อค้าชาวเปอร์เซีย อินเดีย แล่นเรือมาค้าขาย ได้เห็นเกาะหนู เกาะแมว เมื่อมองแต่ไกลจะเห็นเป็นรูปสิงห์สองตัวหมอบเฝ้าปากเมืองทางเข้าเมืองสงขลา จึงเรียกเมืองนี้ว่า สิงหลา ส่วนคนไทย เรียกว่า เมืองสทิง เมื่อมาล่ายูเขา มาติดต่อค้าขายกับเมืองสทิง ก็เรียกว่าเมืองสิงหลา แต่ออกเสียงเพี้ยนเป็นสำเนียงฝรั่งคือ เป็น ซิงกอร่า (Singora) ไทยเรียกตามเสียงมาล่ายูและฝรั่งเสียงเพี้ยนเป็นสงขลา อีกเหตุผลหนึ่งอ้างว่า สงขลา เพี้ยนมา จาก “สิงขร” แปลว่า ภูเขา โดยอ้างว่าเมืองสงขลาตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาแดง ต่อมาได้มีการพระราชทานนาม เจ้าเมืองสงขลาว่า “วิเชียรคีรี” ซึ่งความหมายสอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชวินิจฉัยไว้ว่า “สงขลา” เดิมชื่อ สิงหนคร (สิง-หะ-นะ-คะ-ระ) เสียงสระอยู่ท้าย มาล่ายูไม่ชอบจึงเปลี่ยนเป็นอา และชาวมาล่ายูพูดลิ้นเร็ว วรร ตัด หะ และ นะ ออก คงเหลือ สิง-คะ-รา แต่ออกเสียงเป็น ซิงคะรา หรือ สิงโครา จนมีการเรียกเป็น ซิงกอร่า

สงขลา เป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีเรื่องราวสืบต่อกันตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีการค้นพบหลักฐาน ได้แก่ ขวานหิน ซึ่งเป็นเครื่องมือสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่อำเภอสทิงพระ ประวัติ ความ เป็นมา และวัฒนธรรมสมัยที่ เมืองสทิงพระเจริญ เค บูรลเบท ได้ให้ทัศนะว่า สทิงพระ คือศูนย์กลาง ของอาณาจักรเชียะโทะหรือเซ็กโทะ เป็นแหล่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับวัฒนธรรมอินเดีย โดยตรงในสมัยอาณาจักรศรีวิชัย เป็นเวลา ไม่น้อยกว่า ๗ ศตวรรษ เพราะมีร่องรอยทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ที่แสดงให้เห็นว่าเมืองสทิงพระเป็น ศูนย์กลางการปกครองดินแดน รอบ ๆ ทะเลสาบ สงขลาในสมัยนั้น

ในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ชื่อเมืองสทิงพระเริ่มเลือนหายไป และเกิดชุมชนแห่งใหม่ใกล้เคียงขึ้นแทน เรียกว่า "เมืองพัทลุงที่พะโคะ" ได้เจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนาที่อิลังกาวงศ์ ต่อมา ระหว่าง พุทธศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๒ พวกโจรสลัดมลายูได้เข้าคุกคามบ่อย ๆ ทำให้เมืองพัทลุงที่พะโคะ ค่อย ๆ เสื่อม หลังจากนั้นเกิดชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น ๒ แห่ง บริเวณรอบทะเลสาบสงขลา คือ บริเวณเขา แดงปากทะเลสาบสงขลา และได้กลายเป็นเมืองสงขลาริมเขาแดง และอีกแห่งที่บางแก้ว อำเภอเขาชัย สน จังหวัดพัทลุง และกลายเป็นเมืองพัทลุง ระหว่างปี พ.ศ.๒๑๖๒ - ๒๒๒๓ เมืองสงขลาริมเขาแดงมี ความเจริญด้านการค้าขายกับต่างประเทศ โดยมีเจ้าเมืองเชื้อสายมลายูอพยพมาจากอินโดนีเซีย พวก มลายูเหล่านี้ได้หลบหนีการค้าแบบผูกขาด ของพวกดัทช์มาเป็นการค้าแบบเสรีที่สงขลา โดยมีอังกฤษ เป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ในระยะแรกระหว่าง ปี พ.ศ.๒๑๖๒ - ๒๑๘๕ เจ้าเมืองสงขลาเป็น มุสลิม หลังจากนั้นในช่วงปี พ.ศ.๒๑๘๕ - ๒๒๒๓ เจ้าเมืองสงขลาเป็นกบฏ ไม่ยอมขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยา ในที่สุดจึงถูกสมเด็จพระนารายณ์มหาราชปราบปรามจนราบคาบ และถูกปล่อยให้ทรุดโทรม และตก เป็นเมืองขึ้นของเมืองพัทลุง จนถึงช่วงปี พ.ศ.๒๒๔๒ - ๒๓๑๙ เมืองสงขลาไปตั้งขึ้นใหม่ที่บริเวณ บ้าน แหลมสน เรียกว่า เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน ตั้งอยู่ตรงข้ามกับที่ตั้งตัวเมืองสงขลาปัจจุบัน

เมืองสงขลา ได้พัฒนาเป็นหัวเมืองขนาดใหญ่ ในสมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อ พ.ศ.๒๓๑๐ ประเทศสยามเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า ได้เกิดก๊กต่าง ๆ ขึ้น เจ้าพระยามนทร ซึ่งตั้งตัวเป็น ใหญ่ ได้ตั้ง นายวิเชียร ญาติมาเป็นเจ้าเมือง เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีปราบก๊กเจ้านครได้แต่งตั้งให้ จินเจียงยง แซ่เฮ่า ซึ่งเป็นนายอากรรังนก เป็นเจ้าเมืองในปี ๒๓๑๘ ได้รับพระราชทานนามเป็น "หลวงสุวรรณคีรี สมบัติ" (ต้นตระกูล ณ สงขลา) เชื้อสายของตระกูลนี้ได้ปกครองเมืองสงขลาติดต่อกันมาไม่ขาดสายถึง ๘

คน (พ.ศ.๒๓๑๘-๒๔๔๔) จนกระทั่ง ปี พ.ศ.๒๓๗๙ สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) โปรดเกล้าให้พระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง) ก่อสร้างป้อมกำแพงเมือง ระหว่างที่ก่อสร้าง ตวนกู อามัดสะอัด ชักชวนหัวเมืองไทรบุรี ปัตตานี และหัวเมืองทั้ง ๗ ยกมาตีสงขลา เมื่อปราบปรามขบถเรียบร้อยแล้ว จึงได้สร้างป้อม และกำแพงเมืองสงขลาจนเสร็จ และได้จัดให้มีการฝังหลักเมืองและได้ย้ายเมืองสงขลา มายังฝั่งตะวันออกของแหลมสน "ตำบลบ่อยาง" คือ ในเขตเทศบาลนครสงขลา ปัจจุบัน

ครั้นถึงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปฏิรูปการปกครอง ได้ทรงจัดตั้ง มณฑลเทศาภิบาลขึ้น และได้ส่งพระวิจิตรวรสาสน์ (ปั้น สุขุม) ลงมาเป็นข้าหลวงพิเศษตรวจราชการเมืองสงขลา ในปี พ.ศ.๒๔๓๘ เป็นแห่งแรก และในปี พ.ศ.๒๔๓๙ จึงได้จัดตั้งมณฑลนครศรีธรรมราช (พ.ศ. ๒๔๓๙-๒๔๕๘) และเป็นที่ตั้งศาลาว่าการภาคใต้ (พ.ศ.๒๔๕๘-๒๔๖๘) นอกจากนี้เมืองสงขลาเคยเป็น ที่ประทับของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่ง สมุหเทศาภิบาล และอุปราชภาคใต้ จนสิ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้นถึงปี พ.ศ.๒๔๗๕ ได้มีการยุบมณฑลและภาค เปลี่ยนเป็นจังหวัด สงขลาจึงเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้จนถึงปัจจุบัน

ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัด

รูปหอยสังข์บนพานแว่นฟ้า หมายถึง รูปหอยสังข์ซึ่งยังค้นหา หลักฐานของความหมายได้ไม่แน่ชัด แต่มีบุคคลบางคนบอกที่มาของตราประจำจังหวัดไว้ว่าเดิมเคยเป็นตรากระดุมเสื่อ ฉลองพระองค์ของกรมหลวงสงขลานครินทร์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก ซึ่งต่อมา กรมศิลปากร ได้ออกแบบตราสังข์ใช้เป็นเครื่องหมายตราสัญลักษณ์จังหวัดสงขลา

เป้าหมายการพัฒนา

"สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ประชาชนมีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน"

พันธกิจ

- ๑) พัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเกษตร เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้
- ๒) พัฒนาสงขลาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนมีคุณภาพ
- ๓) จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการผลิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- ๔) พัฒนาสงขลาให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย

ประเด็นการพัฒนา

- ๑) พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์
- ๒) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้และพหุวัฒนธรรม
- ๓) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- ๔) เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

จุดเน้นทางยุทธศาสตร์

๑) การสร้างฐานรายได้ใหม่	: เรื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษ
๒) การรักษาฐานรายได้เดิม	: เรื่อง การค้าชายแดน
	: เรื่อง การท่องเที่ยว
	: เรื่อง การเกษตร
	: เรื่อง อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล
	: เรื่อง อุตสาหกรรมต่อเนื่องยางพารา

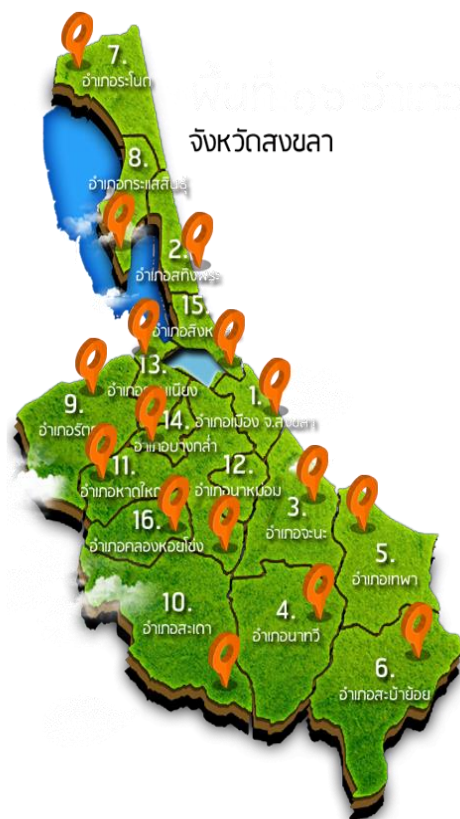
ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง ระหว่างละติจูดที่ ๖ ๑๗' - ๗ ๕๖' องศาเหนือ ลองจิจูด ๑๐๐ ๐๑' - ๑๐๑ ๐๖' องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๔ เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางรถไฟ ๙๔๗ กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดิน ๙๕๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอ่าวไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดยะลา ปัตตานีรัฐเคดาห์และรัฐเปอรลิสของมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสตูล

ขนาดพื้นที่

จังหวัดสงขลามีพื้นที่ 7,393.889 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,621,180 ไร่ มีขนาดเป็นอันดับ 27 ของประเทศ และใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ๑๖ อำเภอ ดังนี้

๑. อำเภอเมือง
๒. อำเภอสทิงพระ
๓. อำเภอจะนะ
๔. อำเภอนาทวี
๕. อำเภอเทพา
๖. อำเภอสะบ้าย้อย
๗. อำเภอระโนด
๘. อำเภอกระดังงา
๙. อำเภอรัตภูมิ
๑๐. อำเภอสะเดา
๑๑. อำเภอหาดใหญ่
๑๒. อำเภอนาหม่อม
๑๓. อำเภอควนเนียง
๑๔. อำเภอบางกล่ำ
๑๕. อำเภอสิงหนคร
๑๖. อำเภอคลองหอยโข่ง

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Azadirachta excelsa* (Jack)

Jacobs.

ชื่อวงศ์ : Miliaceae

ชื่อสามัญ : สะเดาเทียม

ชื่อทางการค้า : -

ชื่อพื้นเมือง : เทียม, สะเดาช้าง (ตรัง)

ลักษณะ ไม้ต้นสูง ๓๐ เซนติเมตร - ๔ เมตร เปลือกเรียบเมื่ออายุน้อย เมื่อมีอายุมากขึ้น เปลือกจะแตกออกเป็นแผ่น ใบประกอบเป็นรูปขนนก ก้านใบยาว ๒๐ - ๖ เซนติเมตร เรียงสลับกันเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง ใบย่อย เรียงสลับกันเล็กน้อย จำนวน ๗ - ๑ คู่ แผ่นใบย่อยรูปไข่ กว้าง ๓ - ๔ เซนติเมตร ยาว ๕ - ๘ เซนติเมตร ปลายแหลมโคนสอบ ใบสีเขียวอ่อน ดอกออกรวมเป็นช่อ ตามง่ามใบ สีขาวหรือสีเขียวยอ่อน ผลรูปไข่ เมื่อแก่สีเหลือง เนื้อในเมล็ดมีกลิ่นแรงมี เมล็ดเดี่ยว ออกดอกเดือนมีนาคม ผลแก่ เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ขยายพันธุ์ โดยเมล็ด

นิเวศวิทยา พบขึ้นทั่วไปทางภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพร ลงไป ส่วนมากพบขึ้นอยู่ตามริ้วสวนไร่นา

ประโยชน์ เป็นไม้โตเร็ว เนื้อไม้คุณภาพดี ปลูกและมอดไม่ค่อยทำลาย สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เกือบ ทุกส่วน เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน เครื่องแกะสลัก ดอกอ่อนใช้รับประทานได้ เมล็ดนำมาสกัดสารทำยาฆ่าแมลง เปลือกต้มน้ำยาแก้บิดหรือท้องร่วง

ลักษณะภูมิประเทศ

ทางตอนเหนือเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้เรียกว่า คาบสมุทรสทิงพระ กับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ แผ่นดินทั้งสองส่วนเชื่อมต่อกันโดยสะพานติณสูลานนท์ พื้นที่ทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูงซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุมเขตร้อน มีมรสุมพัดผ่านประจำทุกปี คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนมกราคมและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม จากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าวส่งผลให้มีฤดูกาลเพียง 2 ฤดู คือ

1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกรกฎาคม ซึ่งจะเป็นช่วงที่ว่างของลมมรสุมจะเริ่มตั้งแต่หลังจากหมดมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว อากาศจะเริ่มร้อนและอากาศจะมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายนแต่อากาศจะไม่ร้อนมากนักเนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ทะเล

2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนมกราคม จังหวัดสงขลาจะมีฝนตกทั้งในช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ แต่ในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีฝนตกชุกมากกว่า เนื่องจากพัดผ่านอ่าวไทย ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะถูกเทือกเขาบรรทัดปิดกั้นทำให้ฝนตกน้อยลง

การปกครอง

จังหวัดสงขลา มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน ๓ รูปแบบคือ

- ๑) การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย ส่วนราชการสังกัดส่วนกลางซึ่งมาตั้งหน่วยงาน ในพื้นที่จังหวัด จำนวน ๒๒๑ ส่วนราชการ และหน่วยงานอิสระ จำนวน ๕ ส่วนราชการ
- ๒) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการ ออกเป็น ๒ ระดับ คือ
  - ๒.๑ ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน ๓๖ ส่วนราชการ
  - ๒.๒ ระดับอำเภอ ประกอบด้วย ๑๖ อำเภอ ๑๒๗ ตำบล ๑,๐๒๓ หมู่บ้าน
- ๓) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๔๑ แห่ง ประกอบด้วย
  - ๓.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง
  - ๓.๒ เทศบาล จำนวน ๔๘ แห่ง แยกเป็น เทศบาลนคร จำนวน ๒ แห่ง คือ (๑) เทศบาลนครสงขลา (๒) เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมืองจำนวน ๑๑ แห่งและเทศบาลตำบลจำนวน ๓๕ แห่ง
  - ๓.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑๐๓ แห่ง

ประชากร

ชาย	หญิง	รวม	จำนวนครัวเรือน
๗๐๐,๕๕๒	๗๓๕,๖๕๐	๑,๔๓๖,๒๐๒	๕๔๔,๗๘๙

ที่มา : ข้อมูลจังหวัดสงขลา Songkhla Information ๒๕๖๓

การนับถือศาสนา

ศาสนาพุทธ	ศาสนาอิสลาม	ศาสนาคริสต์และอื่นๆ
ร้อยละ ๖๘.๒๘	ร้อยละ ๓๐.๘๒	ร้อยละ ๐.๙๔

ที่มา : ข้อมูลจังหวัดสงขลา Songkhla Information ๒๕๖๓

ด้านการท่องเที่ยว

คำขวัญจังหวัดสงขลา

“นกน้ำเพลินตา สมิหลาเพลินใจ เมืองใหญ่สองทะเล เสน่ห์สะพานป๋า ศูนย์การค้าแดนใต้” คำว่า “เมืองใหญ่สองทะเล” คำขวัญนี้เกิดขึ้นมาจากการที่สงขลามีพื้นที่ครอบคลุมท้องน้ำทั้งชายฝั่งอ่าวไทยและทะเลสาบสงขลา ทะเลในแห่งเดียวของไทยเป็นลักษณะเฉพาะของจังหวัดสงขลาเท่านั้น สงขลามีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับสามของภาคใต้ ริมฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๘๕๐ กม. เป็นจังหวัด ชายแดนอีกจังหวัดหนึ่งที่ติดกับบางส่วนของประเทศมาเลเซียเป็นเมืองท่าค้าขายที่สำคัญมาแต่สมัยโบราณ ปรากฏโบราณสถาน โบราณวัตถุอีกทั้งยังมีขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาและการละเล่นพื้นเมืองที่เป็น มรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษตกทอดให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาสงขลามีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ทั้งเกาะแก่ง ชายทะเลน้ำตกและทะเลสาบ ขณะที่สงขลายังคงมีสภาพของเมืองเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์ อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนที่สำคัญของภาคใต้มีความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วเป็นภาพที่แตกต่างอย่างน่าสนใจซึ่งที่อยู่ห่างกันเพียง ๓๐ กม. เท่านั้น

จังหวัดสงขลามีนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมด้านการกีฬาภายในจังหวัด โดยมีการกำหนดวาระสงขลา : สงขลาเมืองกีฬา ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมกีฬาในระดับนักเรียน นักศึกษา เยาวชน ประชาชน และกลุ่มผู้พิการและผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมกีฬาระดับนานาชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์จังหวัด การพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ และมีการพัฒนาต่อยอดไปสู่การแข่งขันกีฬาเยาวชน แห่งชาติ กีฬาแห่งชาติ กีฬาคนพิการแห่งชาติ และกีฬาผู้สูงอายุแห่งชาติ และการพัฒนากีฬาเพื่อก้าวสู่ระดับ อาซิฟ ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมให้เยาวชน และประชาชนในพื้นที่หันมาเล่นกีฬาทุกประเภทกีฬาอย่างชัดเจน และต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๒ จังหวัดสงขลาได้รับคัดเลือกจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาให้เป็นเมืองกีฬา (Sport City) ประเภทที่ ๓ ด้านกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ (Sports for Excellence) ตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ซึ่งจังหวัดสงขลามีความพร้อมทั้ง สนามกีฬา ที่มีมาตรฐานระดับนานาชาติ คือ สนามกีฬาติณสูลานนท์ ความจุ ๔๕,๐๐๐ ที่นั่ง อีกทั้งยังมีศูนย์ บริการการกีฬา ที่เป็นมาตรฐาน และความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดนักกีฬา ที่มีความเป็นเลิศ ไปสู่การกีฬาเพื่อการอาชีพอย่างเต็มตัว สามารถสร้างรายได้จากความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ขณะเดียวกันยังส่งผลให้ได้รับจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ เป็นศูนย์กลาง ของภูมิภาคในการเก็บตัวฝึกซ้อมสำหรับนักกีฬาชาวต่างชาติ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่จะสร้าง รายได้ให้กับจังหวัด และประเทศอีกด้วย

งานประเพณีที่โดดเด่นในจังหวัดสงขลา

งานประเพณีสงกรานต์ ประเพณีขึ้นปีใหม่ไทยที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน จัดขึ้นในช่วงวันที่ ๑๒ - ๑๕ เมษายนของทุกปี ในใจกลางเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการจัดงานเฉลิมฉลองบริเวณถนนนิพัทธ์อุทิศ ๑, ๒, ๓ ตั้งแต่เช้ากระทั่งค่ำ ทั้งกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการละเล่นต่างๆ และกิจกรรมความบันเทิงต่างๆ ซึ่งเป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ จะเดินทางมาร่วมสนุกกับชาวไทยอย่างสนุกสนาน

งานประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว จัดขึ้นเป็นประจำ ทุกปีในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ประมาณ เดือนตุลาคม ณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พิธีจะเริ่มก่อนวันงานด้วยการห่มผ้าพระเจดีย์บนยอดเขาดังกวัน แล้วในวันงานช่วงเช้าจะเป็นพิธีตักบาตรเทโว บริเวณเชิงเขาดังกวัน โดยพระสงฆ์หลายร้อยรูปมารวมกัน ที่เขาดังกวัน แล้วเดินลงมาทางบันไดเพื่อรับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนที่ไปคอยอยู่ที่เชิงเขา หลังจากนั้นเริ่มตั้งแต่เวลาสาย ๆ จะมีเรือพระจากวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดสงขลา เคลื่อนผ่านให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมทำบุญ และลากพระ ตามความเชื่อที่ว่าจะได้บุญแรง เรือพระจากวัดต่างๆ จะมารวมกันที่บริเวณสระบัวเพื่อร่วมประกวดการตกแต่งเรือพระนอกจากนี้ในงานยังมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย

งานเทศกาลทำบุญเดือนสิบ เป็นงานประเพณีของชาวไทยภาคใต้ ซึ่งเกิดจากความเชื่อที่ว่าช่วงแรม ๑-๑๕ ค่ำเดือนสิบ วิญญาณของญาติพี่น้องผู้ล่วงลับไปแล้วโดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่ได้ไปเกิดจะได้รับการปลดปล่อยให้มาพบญาติพี่น้องในเมืองมนุษย์ ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็จะจัดหาอาหารต่างๆไปทำบุญตามวัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ที่อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา จะจัดงานเทศกาลนี้แปลกไปจากที่อื่นๆ คือมีการแห่หุ่นทองสูงเพื่อใช้แทนญาติหรือผู้อาวุโสที่เป็นที่นับถือของชาวบ้าน

งานเทศกาลตรุษจีน ทางหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ชมรมสมาคม-มูลนิธิขนาดใหญ่ ร่วมกัน จัดงานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา อนุรักษ์สืบสานประเพณีดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีน สร้างบรรยากาศประดับประดาบ้านเมืองแบบจีน พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะเดินทางมาในช่วงเทศกาล ซึ่งจัดขึ้นช่วงเดือนมกราคม ณ ใจกลางเมืองหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นประจำ ทุกๆ ปี

เทศกาลกินเจ เป็นพิธีสักการะศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยเต้าบ้อเก็งมีชบวนแห่เซิมังกร ลุยไฟ ร่วมกิจกรรม โปรดสัตว์ เพื่อลดการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ตามความเชื่อคนไทยเชื้อสายจีนและบุคคลทั่วไป มีการสาธิตการปรุง อาหารเจ จะจัดขึ้น ณ บริเวณสวนหย่อมศุภสารรังสรรค์ ท่งเซียเซียงตั้งและศาลเจ้าต่าง ๆ ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ของทุกๆ ปี

อาหารพื้นเมืองของจังหวัดสงขลา

> ข้าวย่า

เป็นอาหารที่รับอิทธิพลจากชาวมุสลิม ภาษามลายูท้องถิ่นเรียกว่า นาชิกาบู (นาชิ = ข้าว, กาบู = ย่า) นิยมรับประทานในตอนเช้า กลาง วัน หรือตอนเย็น ข้าวย่า เป็นอาหารจานเดียวที่มีคุณค่าทางอาหารครบถ้วนตามหลักโภชนาการ มี ทั้งข้าวขาว ข้าวกล้อง ข้าวหุงด้วยน้ำคั้นใบยอ จะได้ ข้าวสีดํา หรือจะเป็นข้าวที่ประยุกต์ขึ้นในปัจจุบัน เช่น ข้าวหุงจากน้ำดอกอัญชัน น้ำใบเตย ไนมะพร้าวชุดคั่ว กุ้งแห้ง ป่น พริกแห้งคั่วป่น ผักพื้นบ้านและ ผักสมุนไพรต่าง ๆ ตะไคร้ ใบมะกรูด ใบชะพลู ใบ ขมิ้นอ่อน ยอดกระถิน ดอกดาหลา ถั่วฝักยาว ถั่วพู แดงกวา ถั่วงอก มะม่วงเบา (มะม่วงลูกเล็ก ๆ) มี ที่ทางภาคใต้ จะเปรี้ยวมาก ๆ) ส้มโอ มะขามอ่อน มะนาว ฯลฯ

> เต้าคั่ว

เป็นอาหารว่าง คล้ายยำ สลัด มีรสเปรี้ยว เค็ม หวาน ประกอบด้วยเส้นหมี่ เต้าหู้ทอดหมูหันเป็นชิ้น กุ้งฝอยสดผสมแป้งและน้ำกะทิทอด กรอบ ไข่ต้ม ผักบั้งลวก ถั่วงอกลวก แดงกวาหั่นฝอย ราดด้วยน้ำยำซึ่งทำ จากน้ำส้มสายชูผสมน้ำตาลปึก

> ข้าวสตู

เป็นอาหารประเภทอาหารคาว มีรสชาติดมันเค็ม กลม กล่อม ประกอบด้วย เครื่องใน/เลือด/เนื้อหมูหรือไก่ ผสมกันปรุงใส่ถ้วย คล้ายเกาเหลา แต่น้ำซุปละชั้นและมันกว่า มีพริก น้ำส้มเป็นน้ำจิ้ม กินกับข้าวสวยร้อน ๆ และมีหมูกรอบแกล้ม ผสมอีกงานก็จะเพิ่มรสชาติมากขึ้น

> ข้าวมันแกงไก่

เป็นอาหารที่นิยมรับประทานในตอนเช้า กลางวัน หรือตอนเย็น ส่วนประกอบข้าวเจ้าหุงกับน้ำกะทิผสมกับกุ้ง หวาน แกงไก่ (น้ำขลุกขลิก) น้ำพริกมะขามหรือน้ำพริกมะม่วง น้ำพริกกระเทียมปลาไส้ตันทอดกรอบ

> ยำสาหร่าย

เป็นอาหารท้องถิ่นของชาวเกาะยอ รับประทานกับ ใบชะพลู นอกจากนั้นยังมีสาหร่ายตากแห้งนำไปใส่แกงจืด หรือผัดรับประทานแทนเส้นหมี่ดีกว่าตรงที่เส้นมีความกรุบ กรอบ

> เต้าหู้ยี้เสวย

เป็นอาหารขึ้นชื่อของเมืองสงขลา ต้นตำรับต้องของ ตระกูลสุ่มังคละ ถนนนางงาม ร้านนี้สืบทอดกรรมวิธีในการ ผลิตตามแบบบรรพบุรุษมา ๔ ช่วงคน ที่ได้ชื่อว่าเต้าหู้เสวย เพราะเคยทุลเกล้าฯ ถวายรัชกาลที่ ๖ และรัชกาลที่ ๙ มาแล้ว

การท่องเที่ยว

จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติที่สวยงามและเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ กระจายอยู่ทั่วไปหลายแห่ง การท่องเที่ยวพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยว คือ หาดสมิหลา แหลมสนอ่อน เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวแหล่งประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่อาศัยกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรม เช่น การถือศีลกินเจ นอกจากนี้ยังมีงาน เทศกาล/ประเพณี ประจำปีที่จัดขึ้นโดยทั่วไป อาทิ เทศกาลปีใหม่ ประเพณี สงกรานต์ ประเพณีชักพระ เป็นต้น

1) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะ

1.1 ศิลปะแนวสตรีทอาร์ต “ถนนนางงาม” เทศบาลนครสงขลา ร่วมกับการ

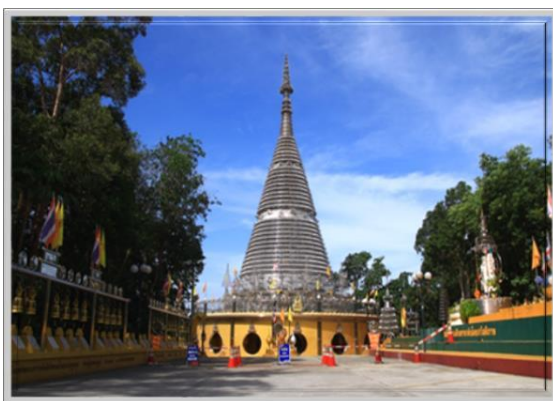

ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสงขลา เนรมิตอาคารเก่าคลาสสิกสไตล์ชิโนโปรตุกิส ซึ่งสร้างเมื่อ พ.ศ.2462 อายุ 96 ปี บริเวณสี่แยกถนนนางงามตัดถนนรามัน เขตเทศบาลนครสงขลา ซึ่งเป็นย่านเมืองเก่าสงขลา สร้างศิลปะแนวสตรีทอาร์ต (Street Art) หรือศิลปะข้างถนนด้วยภาพวาดสีน้ำ เป็นการบอกเล่าเรื่องราวย้อนอดีตของเมืองสงขลา โดยจำลองบรรยากาศร้านน้ำชาชื่อ

“ฟูเจา” ที่เคยเปิดในอาคารดังกล่าวมาเป็นเรื่องราวของภาพในองค์ประกอบของภาพมีชาย 3 คน ซึ่งเป็นผู้สูงวัยกำลังนั่งกินน้ำชา และพูดคุยกันอย่างมีความสุข และนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งมีนาฬิกาไม้แบบเก่า และของประกอบที่วางขายในร้านก็เป็นสินค้าดั้งเดิมในอดีตเพื่อบอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวเมืองสงขลา

2) แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม

2.1) พระมหาธาตุเจดีย์ไตรภพไตรมงคล สร้างขึ้นเพื่อน้อมถวายเป็นพระราช

กุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติ 60 ปี อีกทั้งสร้างเพื่อเป็นศูนย์รวมใจสืบสาน พระพุทธศาสนาขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีไทย การเผยแพร่พุทธประวัติ พุทธจริยวัตรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บริเวณด้านล่างของฐานองค์พระเจดีย์ มีความงดงามและแปลกตาโดยโครงเหล็ก ทุกชิ้นเป็นสแตนเลสทั้งหมด

2.2) พระใหญ่วัดปลักคล้า ตั้งอยู่ในบริเวณวัดปลักคล้า หมู่ที่ 5 ตำบลโคกม่วง อำเภอคลอง

หอยโข่ง จังหวัดสงขลา ขนาดองค์พระหน้าตัก กว้าง 8 เมตรสูง 12 เมตร วิหารประธาน กว้าง 45 ยาว 35 เมตร ระยะห่างจากที่ว่าการ อำเภอคลองหอยโข่ง 7 กิโลเมตร มีสถานที่ สงบ ร่มรื่น เหมาะแก่การ พักผ่อนหย่อนใจ

2.3) วัดขวดหรือสถานปฏิบัติธรรมโคกสักตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านคลองทาน ตำบล

บ้านแค อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ห่าง จากอำเภอหาดใหญ่ 50 กิโลเมตร สร้าง เมื่อปี 2536 โดยการนำขวดเก่า หลากสี หลายรูปแบบมาสร้างอุโบสถ โรงธรรม กุฏิ เจตีย์ ฝาผนัง กลายเป็น สถานปัตยกรรมสร้าง งานรีไซเคิล ที่ใหญ่ ที่สุดในโลก มีเนื้อที่ประมาณ 20 กว่าไร่

2.4) วัดถ้ำเขารูปช้าง เริ่มก่อสร้างเมื่อต้นปี 2511 โดยเจ้าอาวาสและศิษย์ยานุศิษย์จาก

ประเทศ สิงคโปร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา ห่างจากตลาดปาดังเบซาร์ ประมาณ 13 กิโลเมตร โดยวัดดังกล่าว ใช้เป็นศาสนสถาน ภายในถ้ำมีหินงอก หินย้อยอันวิจิตรงดงาม บริเวณโดยรอบวัด มีบรรยากาศสงบและร่มรื่น

- 2.5) วัดคงคาเวตี ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลรัตนภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีหลวงพ่อสงค์เป็นที่เคารพบูชา ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านคงกระพันซ์ชาตรีและเมตตามหานิยม นอกจากนี้ภายในอุโบสถมีภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังที่วาดไว้ โดยศิลปินพื้นบ้านและครูจูลิง ปงกันมุล

- 2.6) วัดถ้ำตลอด ตั้งอยู่ที่บ้านถ้ำตลอด หมู่ที่ 6 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ห่างจากที่ว่าการอำเภอสะบ้าย้อย ประมาณ 25 กม.ตามถนนสาย รพช. (ต.สะบ้าย้อย-เขาแดง) บริเวณวัดมีอุโมงค์ขนาดใหญ่ผ่านทะลุออกไป อีกปากหนึ่งของภูเขา เรียกว่า "ถ้ำตลอด" ภายในบริเวณถ้ำมี ด้วยกัน 3 คูหา และมีพระพุทธรูปอายุหลายร้อย ปีที่สร้างขึ้นด้วยไม้ โบกปูนซีเมนต์

- 2.7) วัดพะโคะ หรือวัดราชประดิษฐาน ตั้งอยู่บนเขาพะโคะ (เขาพัทธสิงค์) หมู่ที่ 6 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และเป็นที ประดิษฐานพระเมาลักเจดีย์ ซึ่งเป็นศิลปะ สถาปัตยกรรมทางใต้ สมัยกรุงศรีอยุธยา แบบอย่างศิลปะลังกา อีกทั้งวัดดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ หลวงพ่อทวดเหยียบนาทะเลเจ็ด

2.8) วัดเจ้ทึงพระเป็นวัดเก่าแก่คู่เมืองสทิงพระมาแต่โบราณเดิมเรียกว่า“วัดสทิงพระ”

ต่อมาได้มีการเรียกชื่อเพี้ยนเป็น“วัดเจ้ทึงพระ”ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลเจ้ทึงพระ อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา ภายในวัดมี โบราณสถาน ซึ่งเป็นศิลปะ สมัยศรีวิชัยที่ น่าสนใจ เช่น เจดีย์พระมหาธาตุ หอระฆัง โบราณ วิหารพระพุทธไสยาสน์ ที่ ภายใน วิหารมีภาพวาดฝาผนังเกี่ยวกับพุทธ ประวัติ ที่ยังคงความสมบูรณ์อยู่มาก

2.9) วัดเอกเชิงแส เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทำด้วย หินปะการัง องค์พระมีขนาด

หน้าตักกว้าง 70 เซนติเมตร และสูง 120 เซนติเมตรปัจจุบันได้หล่อปูนครอบองค์ พระพุทธรูปเดิมไว้ วัดเอกเชิงแสตั้งอยู่ที่ตำบล เชิงแส อำเภอกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา

2.10) วัดหาดใหญ่ไฉ่ ตั้งอยู่บนถนนเพชรเกษม ใกล้กับสะพาน คลองอู่ตะเภา ภายในวัด

มีพระนอน “พระพุทธหัตถมงคล” ขนาดยาว 35 เมตร สูง 15 เมตร กว้าง 10 เมตร ประดิษฐาน ซึ่งมี ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของ โลก

- 2.11) วัดมัชฌิมาวาสวิหาร (วัดกลาง) ตั้งอยู่ที่ถนนไทรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นวัด โบราณอายุประมาณ 400 ปี เดิมเรียกวัด ยายศรีจันทร์ เพราะกล่าวกันว่ายายศรี-จันทร์ คหบดีผู้ มั่งคั่งได้อุทิศเงินสร้างขึ้น ต่อมาได้มี ผู้สร้างวัด เลียบทางทิศเหนือและวัดโพธิ์ทางทิศ ใต้ ด้วย เหตุ นี้ชาวสงขลาจึงเรียกวัดยายศรี จันท์ว่า "วัด กลาง" ภายในวัดยังมีพิพิธภัณฑ์ชื่อ "ภัทรศิลป์" เป็นที่เก็บวัตถุโบราณต่าง ๆ อัน เป็นหลักฐาน สำคัญทางประวัติศาสตร์

- 2.12) เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุวัดชัยมงคล ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดชัยมงคล อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา ซึ่งเป็นพระบรมธาตุ ที่ได้มาจาก เมืองลังกา เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2435 โดยท่าน นะ อิศ โร ได้นำพระบรมธาตุ มาสงขลาและได้ สร้างพระ เจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมธาตุให้ พุทธศาสนิกชนได้ สักการะ มาจนทุกวันนี้

- 2.13) พระธาตุเจดีย์หลวง เขาตังกวนตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเขาน้อย มีบันไดทาง ขึ้นอยู่ใกล้ กับวัดแหลมทราย (สูงจากระดับน้ำ ทะเลประมาณ 290 ฟุต) และบนยอดเขามีพระ ธาตุ เจดีย์หลวงที่สร้างขึ้น ในสมัยทวาราวดี ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จ ประพาส เมืองสงขลา พ.ศ.2402 ได้โปรด เกล้าฯ ให้พระยาสงขลาบูรณะปฏิสังขรณ์เพื่อ เป็นที่ เคารพสักการะของชาวสงขลา

3) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ

3.1) กำแพงเมืองสงขลาเริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. 2379 ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่ง

เกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อด้วยหินสอพูน มีเชิงเทินใบเสมา เป็น รูปป้อม ซึ่งในปัจจุบันยังคงเหลือแต่กำแพง ด้าน ถนนจะนะฝั่งตรงข้ามกับพิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ สงขลา ความยาว 143 เมตร เป็นมรดก ทาง ประวัติศาสตร์

3.2) อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง หรือที่รู้จักกันในนามหมู่บ้านปิยมิตร 5 ซึ่งเป็น

หมู่บ้านของ อดีตโจรคอมมิวนิสต์ ผู้กลับใจเข้าร่วม พัฒนาชาติไทยเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2530 มี ลักษณะเป็น อุโมงค์ ที่ขุดด้วยกำลังคนกว้างใหญ่ และยาวที่สุดใน ประเทศไทย ภายในแบ่งเป็น 3 ชั้น มีทางเข้าออก หลายช่องทาง ความคดเคี้ยวขึ้น ลงภายในอุโมงค์ ประมาณ 600 เมตร สามารถ บรรจุคนได้ประมาณ 200 คน โดยใช้เวลาขุด ประมาณ 9

3.3) บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (วัดแหลมบ่อท่อ) มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่าพระรูปหนึ่ง คือ “พระ

สิน นารายณ์”และฆราวาสคนหนึ่ง คือ “ขุนวิชัย พรหมศาสน์” ได้เดินทางจากประเทศอินเดียสู่กรุง ศรีอยุธยา เป็นผู้สร้างบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ซึ่งมีน้ำ สะอาดใสตลอดทั้งปี ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา

3.4) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนอายุกว่า 100 ปี แต่เดิมนั้นเป็น

บ้านพัก ส่วนตัวของพระยาสุนทรารักษ์ (เนตร ณ สงขลา) โดยสร้างขึ้น ในปี พ.ศ. 2421 ต่อมาพระวิจิตรวรศาสตร์ (เจ้าพระยามรราช) ใช้เป็นจวนพักข้าหลวง พิเศษตรวจราชการเมืองสงขลาและเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2437 และใช้เป็นศาลาว่าการมณฑลนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 และในปัจจุบันใช้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดสงขลา

3.5) พิพิธภัณฑ์พธำมรงค์เดิมเป็นที่ตั้งบ้านพักของรองอำมาตย์โท ขนวินิจทัณฑกรรม

(บั้ง ตินสุ ลานนท์) ซึ่งมี สถาปัตยกรรมเป็นแบบเรือนไทย สร้างขึ้นเพื่อจำลองสถานที่เกิดของฯ พลเอก เปรม ตินสุ ลานนท์ อดีต นายกรัฐมนตรีและรัฐบุรุษ ซึ่งเป็นชาวจังหวัดสงขลา

3.6) พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2521 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของ

ภาคใต้มีพื้นที่ทั้งหมด 23 ไร่ ลักษณะอาคารเป็นสถาปัตยกรรม แบบภาคใต้ แบ่งออกเป็น 4 อาคาร ซึ่งในแต่ละอาคารจะแบ่งออกเป็นห้อง แสดงเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ โบราณวัตถุที่เกิดจากภูมิปัญญาของคน ในท้องถิ่น เครื่องประดับ และศาสตราวุธที่ใช้กันในภาคใต้

4) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- 4.1) แหลมสมิหลา มีหาดทรายขาวสะอาดและทิวสนอันร่มรื่น รวมทั้งรูปปั้นนางเงือก รูปปั้นหนู แมว ที่เป็น สัญลักษณ์ของจังหวัดและเมื่อมองออกไปในทะเลจะเห็นเกาะหนูเกาะแมวอันเป็นอีกหนึ่งสัญลักษณ์ของแหลมสมิหลา

- 4.2) แหลมสนอ่อนบริเวณปลายแหลมสนอ่อน เป็นที่ประดิษฐาน อนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขต อุดมศักดิ์ ซึ่งก่อตั้งโดยกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ ในทะเลจังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพอันเกี่ยวเนื่องกับการปกครองร่วมกับกองทัพเรือ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 เพื่อให้ ชาวเรือได้สักการบูชาก่อนออกไปประกอบอาชีพ ในทะเล

- 4.3) แก้วเส้ง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหาดสมิหลาประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นหาดที่มีโขดหินระเกะระกะอยู่ริมทะเลและมีอยู่ก้อนหนึ่งตั้งเด่นอยู่เหนือโขดหิน ซึ่งชาวบ้านเรียกหินก้อนนี้ว่า “หัวนายแรง” โดยมีประวัติความเป็นมา ที่ได้เล่าสืบต่อกันมาว่ามีดวงวิญญาณของ นายแรง เป็นปู่โสม เฝ้าทรัพย์มาจนทุกวันนี้

4.4) สวนสัตว์สงขลา เป็นสวนสัตว์เปิดบนเนื้อที่ 991 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์

และ ขยายพันธุ์สัตว์ป่าของไทยคนสู่ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีสัตว์อีกหลายประเภทที่มีถิ่นกำเนิด ในต่างประเทศอันควรแก่การศึกษา อีกทั้งมี จุดชมวิวที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพ ของเมืองสงขลาได้โดยรอบ

4.5) สวนประวัติศาสตร์ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็นแหล่งเรียนรู้ใน

การศึกษาธรรมชาติทาง ชีวภาพป่าชายเลน ที่อุดมสมบูรณ์อีกแห่งหนึ่งของทะเลสาบสงขลา สำหรับสวนสาธารณะแห่งนี้ได้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกจะเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงชีวประวัติของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ส่วนที่สอง เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจร่มรื่น ด้วยธรรมชาติแวดล้อมริมทะเลสาบ มีพันธุ์ไม้ พื้นที่เมืองและแหล่งเรียนรู้

ตลอดจนสะพานไม้ ทางเดินเพื่อการศึกษาธรรมชาติ ของป่าชายเลน ความยาว 800 เมตร

4.6) สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่ (บนเขา) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตั้งอยู่

ห่างจากตัวเมืองหาดใหญ่ 6 กิโลเมตร ภายในบริเวณสวนสาธารณะมีศาลากลางน้ำ สวนสัตว์ และ พันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่นำมาตกแต่งสถานที่ไว้ อย่างสวยงาม นอกจากนี้บริเวณเชิงเขา ใกล้กับ สวนนกเป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เชิงเขาด้านทิศใต้ใกล้กับค่ายลูกเสือเป็นที่ประดิษฐานองค์เจ้าแม่กวนอิมหยกและบริเวณยอดเขาเป็นที่ประดิษฐานพระพรหมและ

พระพุทธรูปปางห้ามญาติ

4.7) ประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของจังหวัดสงขลามีลักษณะแบบลอยตัวสามารถมองเห็นได้รอบด้าน เนื้อวัตถุเป็นโลหะทองเหลืองรมสนิมเขียว ออกแบบโดยอาจารย์มนตรี สังข์มุสิก้า โดยได้จัดสร้างขึ้นเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย คือ

ประติมากรรมส่วนหัวพญานาค

1) ส่วนหัวพญานาค ประติมากรรมส่วนหัวพญานาคนี้ ตั้งอยู่บริเวณสวนสองทะเล ปลายแหลมสนอ่อน มีขนาด เส้นผ่าศูนย์กลางของลำตัว 1.20 เมตร และความสูงจากฐานลำตัวจนถึงปลายยอดสุดประมาณ 9 เมตร โดยสร้างหันหน้าและพ่นน้ำ ลงสู่ปากอ่าวทะเลสาบ สงขลา

ประติมากรรมส่วนสะดือพญานาค

2) ส่วนสะดือพญานาค ประติมากรรมส่วนที่สอง “สะดือพญานาค” ตั้งอยู่ในบริเวณลานชมดาว สนามสระบัว แหลมสมหลามีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของ ลำตัว 1.20 เมตร ยาว 5 เมตร และสูง 2.50 เมตร ลักษณะลำตัวโค้งเป็นรูปครึ่งวงกลม ทั้งนี้เพื่อให้ ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ลอดใต้สะดือพญานาค อันจะเป็นการช่วยเสริมความเป็นสิริมงคลให้แก่ตนเอง

ประติมากรรมส่วนหางพญานาค

3) ส่วนหางพญานาค ส่วนที่สาม เป็นหาง พญานาค ตั้งอยู่บริเวณหาดสมิหลา ริมนนสะอาด (หลังสนามกอล์ฟ) มีขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.20 เมตร ยาว 4 เมตร และสูง 4.50 เมตร ปัจจุบันประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำ ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดสงขลา

4.8) น้ำตกโตนงาช้าง ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอหาดใหญ่ 26 กิโลเมตร เส้นทางถนนหาดใหญ่-

รัตภูมิ (สายเก่า) ซึ่งเป็นน้ำตกที่มีความสวยงามแห่งหนึ่งในภาคใต้ มีด้วยกันทั้งหมด 7 ชั้น โดยชั้นที่สวยงาม และเป็นที่มาของการเรียกชื่อน้ำตก คือชั้นที่ 3 ซึ่งมีลักษณะแยกออกมาคล้ายกับงาช้าง ส่วนคำว่า “โตน” เป็นภาษาพื้นเมือง หมายถึง น้ำตก

4.9) น้ำตกโตนปลิว ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอรัตภูมิ ทิศเหนือของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

โตนงาช้าง เขื่อนเขาบรรทัด ในท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ เป็นน้ำตกที่สวยงาม ที่มีเส้นทางผ่านถนนในตำบล น้ำตก มีความสูงประมาณ 50 เมตร เป็นสายน้ำ ลงมายังแก่งเบื้องล่าง ด้วยบรรยากาศสงบร่มรื่น จากร่มไม้ และความเย็นสบายจากสายน้ำตก

4.10) น้ำตกโตนดาดฟ้า ตั้งอยู่ในเขตอำเภอนาทวี ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง 2 กิโลเมตร ถัดไป จากถนนลาดยาง 200

เมตรโดยในชั้นที่ 1 น้ำตกจากหน้าผาสูงประมาณ 10 เมตร และมีความลาดชัน 80-90 องศา ส่วนชั้นที่ 2 น้ำตกจากหน้าผาใหญ่สูงประมาณ 30 เมตร มีความลาดชันประมาณ 80 องศา ทำให้สายน้ำที่ตกลงมากระจัดกระจายคลุมพื้นที่ข้างเคียงซึ่ง เป็นทัศนียภาพที่สวยงามมาก

4.11) วนอุทยานน้ำตกบริพัตร ตั้งอยู่ในอำเภอรัตถุมิ ห่างจากอำเภอเมือง 52 กิโลเมตร

ตามทาง หลวงหมายเลข 406 ระหว่างกิโลเมตรที่ 35-36 แยกจากปากทาง 800 เมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีน้ำตลอดปี ท่ามกลางแมกไม้เขียวขจีและ สามารถเดิน เทียวชมความงามของธรรมชาติขึ้น ไปตามบันไดหินเรียบเขา

4.12) อุทยานแห่งชาติสันกาลาศีรี ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลบาโฮย อำเภอสะบ้าย้อย ห่างจาก

ตัว อำเภอประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำเทพา มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ ลานธาร น้ำตก ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับป่าธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเชิงอนุรักษ์ตลอดจนสัมผัสกับร่องรอยทางประวัติศาสตร์บ้านชีอูย สัตว์ป่านานาพันธุ์ รวมทั้งไม้เขตร้อนชื้นที่หาชมได้

4.13) อุทยานนกน้ำคูขุด ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่

วันที่ 9 เมษายน 2519 มีพื้นที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ 277,916 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอกวนเนียง และอำเภอกระแสสินธุ์ ของจังหวัดสงขลา และมีพื้นที่ ส่วนหนึ่งติดต่อกับอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ซึ่งจากการสำรวจของกรมป่าไม้ พบว่ามี นกหลายชนิดทั้งนกท้องถิ่นและนกอพยพจะมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ในช่วงเดือนตุลาคม- เมษายนของทุกปี

4.14) สะพานเฉลิมพระเกียรติ เป็นสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัด

พัทลุง ระยะทาง 5.450 กิโลเมตร ยาวที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด สะพานดังกล่าวสร้างขึ้นตามแนวระหว่างทะเลน้อยกับ ทะเลหลวงของทะเลสาบสงขลา บนสะพานมีจุด ชมนก ชมวิว มีจุดพักผ่อนให้หยุดถ่ายภาพและชม ความงามของทิวทัศน์โดยรอบ อีกทั้งบริเวณ ด้านข้างของสะพานสามารถชมการเลี้ยงกระบือ ที่ผู้เลี้ยง ต้องนั่งเรื่อนำกระบือออกไปเลี้ยงกลางป่าพรุ จึงนับได้ว่า

เป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประเทศ

4.15) อ่างเก็บน้ำคลองหลา (โครงการพระราชดำริ) เป็นอ่างเก็บน้ำตามโครงการ

พระราชดำริ ที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ตั้งอยู่ที่บ้านต้นสำน ตำบลคลองหลา อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีขนาดปริมาตรน้ำ 21.42 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำหรับการเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของ ประชาชนบริเวณใกล้เคียง

4.16) อ่างเก็บน้ำคลองสะเดา เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางที่อยู่ต้นน้ำคลองอู่ตะเภา ตั้งอยู่

ที่บ้านห้วยคู ตำบลสำนักแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ระดับน้ำเก็บกัก ที่ความจุ 56.741 ล้านลูกบาศก์เมตร จัดสร้างขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำสำหรับให้ราษฎรใช้เพื่อการบริโภคและทำการประมงเพิ่มเติมจากการทำเกษตรกรรม ตลอดจน เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนบริเวณใกล้เคียง.

5) แหล่งท่องเที่ยวทางการค้าและตลาดน้ำ

- 5.1) ตลาดกิมหยงเป็นตลาดเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่สมัยเริ่มก่อตั้งเมืองหาดใหญ่ มีสินค้าราคาถูกและของฝากทั้งผลไม้และของใช้เพื่อนำไปเป็นของฝากของขวัญในช่วงเทศกาล นับได้ว่าเป็นตลาดที่มี บริการสินค้าครบวงจรและเอกลักษณ์เฉพาะตัว อย่างมาก

- 5.2) ตลาดน้ำคลองแห ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ เป็นตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรม แห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้

ที่มีลักษณะ ผสมผสานระหว่างตลาดน้ำที่จำหน่ายสินค้าในเรือ และตลาดโบราณ จำหน่ายสินค้าบนบก มีอาหาร พื้นบ้านของภาคใต้ จุดเด่นที่สำคัญอีกอย่างของตลาดน้ำแห่งนี้คือ การเพิ่มเสน่ห์กลิ่นอายโบราณด้วยการ แต่งกายชุดไทยแบบโบราณ และใช้ภาชนะจากที่ทำ จากธรรมชาติ อาทิ กะลา มะพร้าว กระบองไม้ไผ่